

MUZEJSKI VJESNIK 15

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovac, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 15/1992

Godina XV

Urednički kolegij:

Ana Bobovec (Kutina), Miroslav Klemm (Varaždin), Slavica Moslavac (Kutina),
Marina Šimek (Varaždin)

Tehnički urednik:

Svenibor Pohajda

Korektura:

Zdenka Belić, Ana Bobovec

Nakladnik:

Muzej Moslavine u Kutini

Za nakladnika:

Slavica Moslavac

Priprema i tisak:

»Grata« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

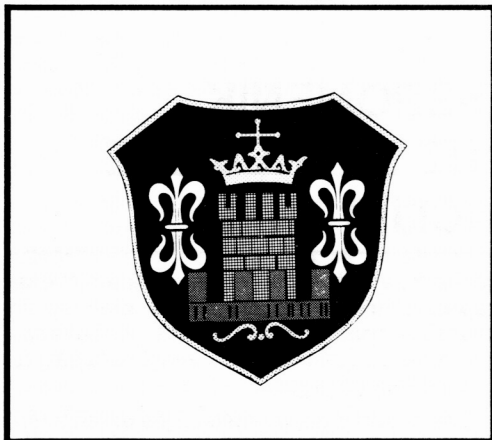
Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NOVI GRB I ZASTAVA GRADA KOPRIVNICE

Stari, slobodni i kraljevski grad Koprivnica, posjedovao je svoj grb¹ već od 1545. godine, a nešto kasnije i gradske zastave²: u plavoj, žutoj i crvenoj boji, s grbom grada u sredini. Svi do sada poznati grbovi, od 1545. do 1945. godine, s neznatnim razlikama, sačuvali su stare simbole identiteta slobodnog i kraljevskog grada, jedino je grb grada Koprivnice, službeno usvojen šezdesetih godina, narušio heraldičku³ tradiciju formiranja grbova.



Grb grada Koprivnice 1991. godine

Naime, završetkom II. svjetskog rata, 1945. godine, te formiranjem nove Titove Jugoslavije, došlo je u početku do prešutnog, a nešto

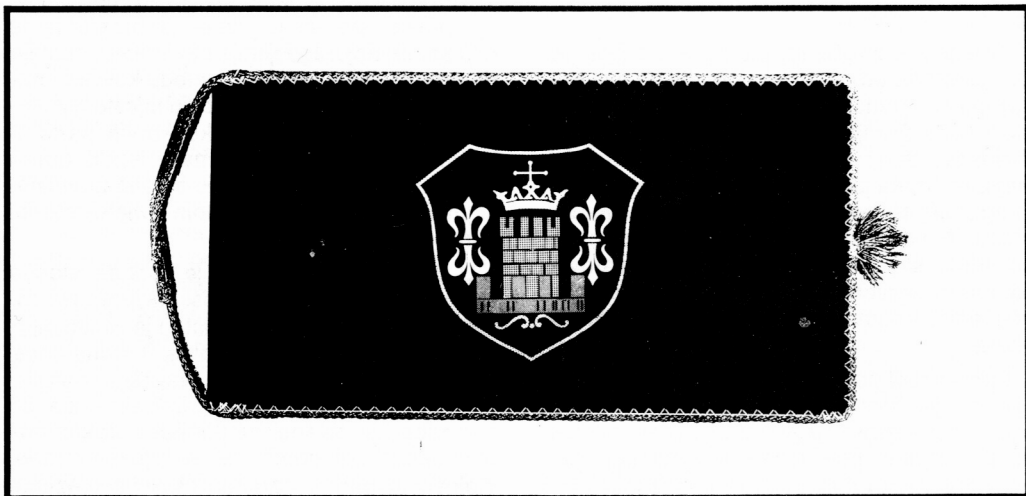
kasnije i do službenog zabranjivanja upotrebe nekakvih "reakcionarnih" starih simbola, pa tako i grbova gradova. Koprivnica, na žalost, nije bila iznimka u toj neslavnoj radbi. Nova komunističko-socijalistička vlast, na taj način pridonosi svojim namjernim i nerazumnim postupcima, gubljenju identiteta hrvatskog naroda, u ovom slučaju, identiteta i povijesnih simbola starog slobodnog kraljevskog grada Koprivnice. Ipak, sredinom šezdesetih godina, Skupština općine Koprivnice donosi odluku o novom grbu grada Koprivnice. Dakako, nije usvojen tradicionalni stari povijesni grb, već novi, s obaveznom crvenom zvijezdom, umjesto kraljevske krune i križa, te dodanom godinom i datumom prvog oslobođenja grada Koprivnice, 7. XI. 1943.

Nakon provedenih prvih slobodnih, višestranačkih izbora, 1990. godine i formiranja nove hrvatske demokratske vlasti, omogućeno je vraćanje na svoja mjesta starih povijesnih simbola, do tada zamjenjivanih petokrakom zvijezdom. Zahvaljujući takvom odnosu vlasti, prema već zaboravljenim povijesnim simbolima, a napose buđenju hrvatske nacionalne svijesti, grad Koprivnica dobiva novi grb i zastavu, dizajnerski rad poznatog koprivničkog dizajnera i naivnog slikara Josipa Gregurića.

Novi grb grada Koprivnice je stari povijesni grb u obliku srcolikog svijetlo-plavo obojenog štita, obrubljenog zlatnom bojom.

Unutar štita nalazi se kula s kruništem u boji

Zastava grada Koprivnice iz 1991. godine



pečene cigle. Pri dnu kule, donji nizak zid, izveden u svojoj boji, simbolizira obrambene opkope stare Koprivnice. Sa strane kule, s lijeve i desne strane, nalazi se po jedan srebrno obojen dvostruki lilijan⁴. Iznad kule, zlatno obojena kraljevska kruna s križem. Omjer grba je u veličini 1 : 1. Zastava grada Koprivnice je svijetlo-plave boje, opšivena pletenom vrpcom boje zlata, s ucrtanim povijesnim grbom. Zastava se izrađuje u omjeru širine i dužine 1 : 2.

1. Dr. Leander Brozović: Građa za povijest Koprivnice; Biblioteka Podravske zbornice, Koprivnica 1978; str. 43; Nicolaus Chmahor iudex civitas

BILJEŠKE:

2. Isto, str. 35 i dalje
3. Heraldika (novolatiniski *heraldus*, prema njemačkom *Herold*—glasnik): znanost o grbovima, pomoćna povijesna disciplina; proučava postanak pravila za sastavljanje i povijesni razvoj grbova. V. Enciklopedija Leksikografskog zavoda, sv. 3, Zagreb 1958
4. Ludovik I Anžuvinac, hrvatsko-ugarski kralj, podijelio je gradu Koprivnici 4. studenog 1356. povelju slobodnog i kraljevskog grada. U znak poštovanja i zahvale Koprivničani su u svoj grb unijeli liližane iz njegovog grba, tj. grba kuće Anjou.

Vladimir Palošika, Križevci

KRIŽEVCI GRAD-SPOMENIK (NEKA ZAPAŽANJA UZ SUVREMENE INTERVENCIJE)

Grad Križevci razvijao se linearno u pravcu sjever-jug, duž prometnice koja od davnine povezuje zasebne upravne jedinice, Gornji i Donji grad, ujedinjene 1752. u vrijeme Marije Terezije. U Donjem gradu, lokacija crkve sv. Križa, predstavlja i lokaciju inicijalnog prostornog elementa tog područja — župnog kastruma iz XII stoljeća. Područje Donjeg grada ima vidljive tragove elementa utvrde, dok područje katedrale i biskupske rezidencije, kao jezgre Gornjeg grada te potez ulice Franje Markovića, predstavlja spoj barokne koncepcije prostora, uz zadržavanje srednjovjekovne strukture, tipične uske parcelacije.

Svakako je značajno, da su se na čitavom tom prostoru, od Gradskog groblja na sjeveru, duž glavne gradske osi, koju čine ulice: Franje Markovića, Franje Račkoga, Ivana Zakmardija Dijankovečkog, trg Antuna Nemčića i Strossmayerov trg na jugu, nanizali sakralni i svjetovni spomenici, koji utisnuše pečat drevnome gradu. Po tim spomenicima (ali i njihovom rasporedu), što nadživješe stoljeća, ratove, požare i pregradnje, još danas prepoznajemo i opažamo, tragove svih razvojnih faza ovoga grada.

Upravo radi povijesno-urbanog značaja, velike ambijentalno-pejzažne vrijednosti prostora povijesne jezgre Križevaca te visoko arhitektonsko-urbane i povijesne vrijednosti pojedinih objekata, Križevci su uvršteni u najznačajnije i

najvrednije sačuvane urbane cjeline sjeverozapadne Hrvatske¹. Da bi se djelotvorno zaštitila spomenička cjelina Križevaca, utvrđene su granice zaštićenog poručja², te granice kontaktne zone³.

Ovaj drevni grad, u ratu (koji još uvijek traje) nije, srećom, (do sada) doživio razaranja. Na žalost, ništa manje opasna nisu planersko-urbanistička vršljanja po staroj gradskoj jezgri. Na djelu su legalne i ilegalne devastacije, potpomognute našom nebrigom i mirenjem s počinjenim intervencijama. Usprkos tome što je dužnost svakog naraštaja čuvati i oplemenjivati prostor što nas okružuje, jer prostor je uz nas same, najdragocjenije što imamo, nestaju drvoredi⁴, zeleni pojasevi između kolnika i nogostupa, čitavi parkovi ustupaju mjesto asfaltiranim, betoniranim i (pro)kockanim parkiralištima i divljim stajalištima⁵. Ispod gumâ motornih mezimaca, nestaju zelene površine, kojima se, svuda u kulturnom svijetu, narodi ponose.

U Donjem gradu, uništen je park sa istočne strane trga Josipa Jurja Strossmayera⁶. Na zapadnoj strani istoga trga uništen je većim dijelom zeleni pojas⁷, dok je kolnik u radne dane pretrpan motornim vozilima. Najstariji i najpoznatiji spomenik Križevaca, crkva sv. Križa, sa zapadne je strane zaklonjena poslovno-stambenom zgradom⁸, dok je s južne strane, cjelovitost parka, narušena kolnim ulazima,